

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Λαϊκισμός δεξιάς στροφής

Του
Π. ΝΟΥΤΣΟΥ

Από τα σχήματα σκέψης της Αριστεράς και ιδίως της Κεντροαριστεράς αντλείται συχνά και η συλλογιστική της Δεξιάς, με κατεξοχήν πεδίο σύγκλισης ό,τι ονομάζεται (όχι χωρίς διχονωμίες) «λαϊκισμός», εφαρμοσμένος στον (εξίσου ασαφή) «κεντρώο χώρο». Ακριβέστερα, ως προς τη στρατηγική πρόταση της Κεντροαριστεράς, όπου και όποτε μορφοποιήθηκε σχετικά ευκρινώς, μπορούμε να διαπιστώσουμε τα εξής που ενδιαφέρουν και το θέμα μας:

α. Ο «λαός» περιλαμβάνει, ως αντιθετικός πόλος, τις κοινωνικές δυνάμεις που επιχειρούν τη ρήξη με το «παλιό καθεστώς», στο μέτρο που η σύγκρουση ανάγεται στο πολιτικό πεδίο και συνεπάγεται τη νομική κατοχύρωση των «φυσικών δικαιωμάτων» του πολίτη.

β. ο «λαός», επομένως, ως κοινωνική δύναμη, παραπέμπει στη διεργασία της ριζικής μεταβολής, εφόσον καλούνται να συσπειρωθούν ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις, ενώ ως πολιτική κατηγορία εξαντλείται στη σφαίρα των τυπικών δικαιωμάτων.

γ. ο λαϊκισμός, ως απόπειρα των ιδεολογικών κατασκευών και κινημάτων των κυριαρχούμενων τάξεων, προσπερνά την επί μέρους ταξική ετερογένεια, στο βαθμό άλλωστε που εξακριβώνεται κάποτε η κοινωνική ρευστότητα, για να νομιμοποιήσει την πολυσυλλεκτική πρόθεση των πο-

λιτικών δυνάμεων που υπόχονται το μετασχηματισμό της κοινωνίας.

δ. ο λαϊκισμός, τόσο του συνασπισμού εξουσίας όσο και των κυριαρχικών τάξεων, αποβλέπει στην ποδηγέτηση των μικροαστικών στρωμάτων της πόλης και του χωριού αλλά και στην αποσιώπηση των

■ Η καταγγελία του παρελθόντος συνεπάγεται την αποποίηση κάθε ευθύνης για ό,τι διαδραματίζεται στο παρόν

κληρονομημένων ή νεοφανών αντιθέσεων κατά την εποχή που οικοδομείται η «Αλλαγή».

Ως προς τη Δεξιά, παλαιάς ή νέας κοπής, από τα σχήματα σκέψης που μόλις αποτύπωσα, αυτή κρατάει προεκλογικά τη δυνατότητα, μπροστά σ' ένα πολυσυλλεκτικό ακροατήριο, να υπόσχεται τα πάντα και μετεκλογικά να πολιτεύεται επιρρίπτοντας τις ευθύνες για όσα κάνει ή κυρίως για όσα δεν κάνει στους «άλλους» που προηγήθηκαν. Ό,τι βρίσκει μπροστά της είναι προβλήματα του παρελθόντος και ανήκουν στις δυνάμεις του «χτες». Κανένα μάλιστα ζήτημα δεν αναφύεται σήμερα και δεν σηματοδοτεί το αύριο. Αυτή η καταγγελία του παρελθόντος, γενικευμένη και κλιμακούμενη, ανάλογα με την περίπτωση και το θέμα, συνεπάγεται την αποποίηση κάθε ευθύνης για ό,τι διαδραματίζεται στο παρόν, το οποίο άλλωστε ήταν και το σημείο εστίασης του προεκλογικού αγώνα της Νέας Δημοκρατίας με τη μορφή της «καθημερινό-

τητας». Προφανώς στη «συμβατική» διαίρεση του πολιτικού χρόνου και ειδικότερα στο πρώτο τέταρτο μιας τετραετίας κάθε απολογισμός είναι ενδεικτικός των δυνατοτήτων άσκησης μιας πολιτικής.

Η «απογραφή» υπήρξε η κατεξοχήν εφαρμογή αυτής της πολιτικής που επιρρίπτει τις ευθύνες για την κατάσταση της οικονομίας σε ό,τι έχει «κληροδοτηθεί» από τις προηγούμενες πολιτικές διακυβερνήσεις της χώρας. Επομένως αυτές φταίει για την απόπειρα μείωσης, και με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ελλείμματος. Δηλαδή, για την απόπειρα, αν βέβαια δεν υπάρξουν αντιδράσεις των ενδιαφερομένων, μείωσης του δημοσιοοικονομικού ελλείμματος με συρρίκνωση των λειτουργικών δαπανών, καθήλωση του εισοδήματος των εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα καθώς και στον ιδιωτικό, εφόσον δεν θα υπάρξει τιμαριθμοποίηση και οι φοροαπαλλαγές θα αφορούν κυρίως τους μεγαλοεπιχειρηματίες. Πάντως η «απογραφή» ως «αποτίμηση» («census») δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι σήμαινε την «υποθήκευση» των κτημάτων.

Συνακόλουθα το «παρελθόν» φταίει για τον τεράστιο αριθμό των «συμβασιούχων», στον οποίο βέβαια έχει προστεθεί μια νέας κοπής κατηγορία συναδέλφων τους, με τις ίδιες προφανώς συνθήκες ομηρείας, που δυσχερώς θα μπορούσε να μετατραπεί σε συμβάσεις «αορίστου χρόνου εργασίας». Όσο για την ψευδεπίγραφη και πασιφανώς ανυπόστατη «επανάδρωση του κράτους», που θρέφεται από την ίδια μήτρα βδελυγμίας προς το «παρελθόν», καταγράφεται ήδη με όρους συνέχειας η ίδια και πάλιν ίδια παρουσία του κράτους. Με μόνη «εξαίρεση» την ποικιλότητα εγκατάστασης των «ημετέ-

ρων» (ακόμη και με νομοθετική κατάργηση των υπηρεσιακών συμβουλίων) στις επιτελικές θέσεις της κρατικής μηχανής, όλων των επιμέρους θεσμών της. Για τη «διόγκωση» τέλος του δημοκρατικού ελλείμματος τα οικεία κρούσματα, «άνωθεν» και «κάτωθεν» προκαλούμενα, με την περιφρόνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για ντόπιους και μετανάστες, καθώς και για την ασκούμενη πολιτική προς το περιβάλλον, δεν υπάρχουν περιθώρια αλλαγών, εφόσον και εδώ φταίει ό,τι προϋπήρξε και βαραίνει με τη σκιά του το παρόν και το προσεχές μέλλον. Σε ξεχωριστό άρθρο θα ασχοληθώ με ό,τι συμβαίνει στα πανεπιστημιακά πράγματα εδώ και ένα χρόνο. Δηλαδή, με την αναντιστοιχία της προεκλογικής «δέσμευσης» της Νέας Δημοκρατίας για την «οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια» των ΑΕΙ προς τις κατά συρροήν παρεμβάσεις στο έργο τους, ακόμη και σε θέματα επιστημονικών κρίσεων. Σπεύδω να χαρακτηρίσω αυτή τη διγλωσσία ως «καρμανιλίδικα», δηλαδή ως κείμενα με άλλη γλώσσα και με άλλη γραφή.

Δεν χρειάζεται μάλλον να υπομνήσω πώς ολοκληρώνεται ο κύκλος, δηλαδή πόσο «κολλητική» είναι αυτή η πρακτική σηματοδότηση του παρελθόντος. Αρκεί μια ματιά στο ρηχό «φιλονεικισμό» που κατατρώει τους μαθητευόμενους μάγους, δηλαδή όσους περιβάλλουν τη νέα ηγεσία του ΠαΣοΚ. Για όλα φταίει η παλαιά φρουρά του τέως κυβερνήσαντος κόμματος. Επομένως αυτό που διαρκώς θα προβάλλει, αντιθετικά προς την κυβερνώσα νεοδημοκρατική πλειοψηφία, είναι ένα νεφελώδες μέλλον πολλά υποσχόμενο, ακόμη και την παρθενόγενεση του πολιτικού πεδίου. Για την ώρα όμως θα εξακολουθεί να συμπεριφέρεται ως «κριτική» συμπολίτευση στο κυβερνητικό έργο...